

Sygn. akt V KS 18/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 29 września 2020 r.,
skarg obrońców oskarżonych **R. B. i T. J.**,
na wyrok Sądu Okręgowego w S.,
z dnia 3 marca 2020 r., sygn. akt IV Ka (...),

p o s t a n o w i ł

- 1) oddalić skargę;**
- 2) obciążyć oskarżonych R. B. i T. J. kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

R. B. i T. J. zostali oskarżeni o to, że:

1. w dniu 31 października 2015 r. w L. , działając wspólnie i w porozumieniu oraz z nieustalonymi osobami, przy czym R. B. będąc uprzednio skazany za umyślne przestępstwo podobne wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 11 sierpnia 2010 r., w sprawie II K (...), za czyn z art.13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą to karę odbywał m.in. w okresie od 23 września 2012 r. do 24 lipca 2013 r. i w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności, używając przemocy wobec P. P. polegającej na zadawaniu uderzeń pięściami oraz kopnięć obutą nogą w twarz, głowę i pozostałe części ciała dokonali zaboru w celu przywłaszczenia telefonu komórkowego marki H. wartości 500 zł i słuchawek marki A. wartości 100 zł oraz spowodowali u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci sińców powiek

oka lewego, rany o długości 8 mm przebiegającej pionowo w okolicy czołowej środkowej powyżej nosa, skutkujące naruszenie nietykalności cielesnej, czym narazili pokrzywdzonego na bezpośrednie nastąpienie skutku określonego w art. 157 § 1 k.k.,

tj. o czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. I 1 § 2 k.k., a w stosunku do R. B. o czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. I 1 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.;

2. w dniu 31 października 2015 r. w L. , działając wspólnie i w porozumieniu oraz z nieustalonymi osobami, przy czym R. B. będąc uprzednio skazany za umyślne przestępstwo podobne wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 11 sierpnia 2010 r., w sprawie II K (...), za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą to karę odbywał m.in. w okresie od 23 września 2012 r. do 24 lipca 2013 r. i w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności pozbawili wolności P. P. w ten sposób, że siłą wprowadzili go do samochodu, a następnie wywieźli w okolice jeziora w miejscowości L. ,

tj. o czyn z art. 189 § 1 k.k., a w stosunku do R. B. o czyn z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.;

3. w dniu 02 listopada 2015 r. w M., działając wspólnie i w porozumieniu, przy czym R. B. będąc uprzednio skazany za umyślne przestępstwo podobne wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 11 sierpnia 2010 r., w sprawie II K (...), za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą to karę odbywał m.in. w okresie od 23 września 2012 r. do 24 lipca 2013 r. i w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności zadawali P. P. uderzenia pięścią i kopnięcia obutą nogą w twarz i głowę, czym spowodowali u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci powierzchniowego otarcia naskórka w okolicy jarzmowej lewej, skutkujące naruszeniem nietykalności cielesnej, czym narazili wyżej wymienionego na bezpośrednie nastąpienie skutku określonego w art. 157 § 1 k.k.,

tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k., a w stosunku do R. B. o czyn z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,

nadto R. B. oskarżonego o to, że:

4. w dniu 31 października 2015 r. w L. będąc uprzednio skazany za umyślne przestępstwo podobne wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 11 sierpnia 2010 r., w sprawie II K (...), za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zb. z art. 158 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą to karę odbywał m.in. w okresie od 23 września 2012 r. do 24 lipca 2013 r. i w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności groził P. P. pozbawieniem życia, przy czym groźba ta wzbudziła u wyżej wymienionego uzasadnioną obawę, że zostanie spełniona,

tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy w M. w sprawie II K (...), uniewinnił oskarżonych R. B. oraz T. J. od zarzucanych im czynów.

Apelację od tego wyroku wniósł prokurator, których zaskarżył wyrok Sądu I instancji w całości na niekorzyść oskarżonych. W apelacji sformułował zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, poprzez przyjęcie przez Sąd, iż zgromadzone dowody i ustalone na ich podstawie okoliczności nie pozwalają na przypisanie winy i sprawstwa oskarżonym R. B. T. J. , co skutkowało ich uniewinnieniem, podczas gdy całokształt dowodów w postaci zeznań pokrzywdzonego P. P. , nagrania z monitoringu miejskiego w L., protokołu oględzin osoby pokrzywdzonego wraz z dokumentacją fotograficzną, opinią sądowo-lekarskiej – ujawnione w toku rozprawy i ustalone na ich podstawie okoliczności, ocenione we wzajemnym ze sobą powiązaniu, prowadzą do wniosku, że oskarżeni dopuścili się zarzucanych im czynów. W związku z tak sformułowanym zarzutem prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w M..

Wyrokiem z dnia 03 marca 2020 r. Sąd Okręgowy w S., w sprawie IV Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego R. B. oraz T. J. przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego R. B. zarzucił wyrokowi Sądu II instancji naruszenie przepisów prawa procesowego, tj;

- art. 437 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 pkt 3 k.p.k. oraz art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z powodu uznania przez Sąd Okręgowy, że Sąd I instancji błędnie

ustalił brak sprawstwa oraz winy oskarżonego, podając we wskazaniach przy ponownym rozpoznaniu sprawy konieczność ponownego, prawidłowego zastosowania przez Sąd Rejonowy art. 7 k.p.k. i art.410 k.p.k., wówczas, gdy skarżący wyrok I instancji prokurator nie wskazał naruszenia tych przepisów, jak również nie kwestionował wiarygodności dowodów, których odmiennej oceny dokonał Sąd II instancji, jak i nie zarzucał pominięcia dowodów, wskazanych przez Sąd Okręgowy, jak i nie zaskarżył błędnej kwalifikacji prawnej czynu. W oparciu o tak skonstruowany zarzut obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w S. oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Z kolei obrońca oskarżonego T. J. zarzucił wyrokowi Sądu II instancji naruszenie:

- art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 2 k.p.k. poprzez rozpoznanie sprawy w Sądzie Odwoławczym i wydanie wyroku w sytuacji, gdy T. J. nie miał obrońcy, o czym nie został prawidłowo poinformowany, a zgodnie z art. 79 § 2 k.p.k. oskarżony winien mieć obrońcę ponieważ nastąpiły wyjątkowe okoliczności utrudniające obronę, nie nastąpiły one z winy oskarżonego, natomiast sprawa miała charakter trudny i skomplikowany, a oskarżonemu grozi kara pozbawienia wolności w znacznym wymiarze, a ponadto oskarżony boryka się z problemami zdrowia psychicznego i nie jest w stanie samodzielnie prowadzić obrony w niniejszej sprawie, co przy wykazaniu należytej staranności przez Sąd Okręgowy w S. nie było trudne do ustalenia. Podnosząc ten zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

W odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione w niniejszej sprawie skargi na wyrok Sądu odwoławczego są oczywiście bezzasadne.

Odnosząc się do zarzutu sformułowanego w skardze obrońcy oskarżonego R. B. , to chociaż w jego treści znalazło się odwołanie do art. 437 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 pkt 3 k.p.k. oraz art. 454 § 1 k.p.k., to obrońca zarzucił Sądowi II instancji wykroczenie poza granice wynikające ze sformułowanych w apelacji prokuratora zarzutów. Prokurator podniósł w apelacji zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, natomiast w sformułowanych w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego wskazaniach co do dalszego postępowania znalazło się prawidłowe zastosowanie przez Sąd Rejonowy art. 7 i 410 k.p.k.

Sam sposób sformułowania zarzutu przemawia za oczywistą bezzasadnością wniesionej skargi. Zgodnie z treścią art 539a § 3 k.p.k. skarga na wyrok sądu odwoławczego może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W przepisie tym ustawodawca podał zamknięty katalog podstaw do wnoszenia skargi na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego. Podkreślić trzeba, że instytucja skargi przewidziana w rozdziale 55a k.p.k. jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a w konsekwencji powinna być uruchamiana tylko na podstawie ściśle określonych przesłanek, których poszerzanie za pomocą zabiegów interpretacyjnych jest wykluczone. Nadto, co słusznie podkreśla Sąd Najwyższy w wydawanych judykatach (m.in. uchwała I KZP 13/17 z dnia 25.01.2018 r., uchwała I KZP 1/19 z dnia 22.05.2019 r.), mało rygorystyczne traktowanie podstaw skargi powodowałoby wyłom w dwuinstancyjnym modelu procesu karnego i prowadziło do dublowania kontroli odwoławczej przez badanie występowania w gruncie rzeczy wszystkich względnych przyczyn odwoławczych z art 438 k.p.k., co w efekcie dałoby asumpt do twierdzenia, że w polskim postępowaniu karnym istnieje de facto trzecia instancja. W uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r. I KZP 13/17, zasadnie uznano więc, iż zakres kontroli dokonywanej po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539 § 1 k.p.k., ogranicza się do zagadnienia, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienia dają podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Lektura uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego prowadzi do wniosku, że Sąd ten stwierdził, iż w badanej sprawie doszło do popełnienia błędu w ustaleniach faktycznych, które były przyczyną uniewinnienia oskarżonych od zarzucanych im

czynów, a której to decyzji nie zaakceptował Sąd II instancji. Świadczy o tym przeprowadzona w uzasadnieniu wyroku tego Sądu analiza dowodów. Wprawdzie w części 3.1. uzasadnienia wyroku wskazując na powody uznania wniosku prokuratora o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania za zasadny Sąd nie sformułował wyraźnie tego, że w jego ocenie zachodzą podstawy do skazania oskarżonych, ale wynika to z użytego przez Sąd sformułowania, zgodnie z którym „nie sposób zaakceptować orzeczenia uniewinniającego oskarżonych od zarzucanych im czynów”.

Odnosząc do wskazań co do dalszego postępowania, to sformułowanie wymogu dokonania oceny dowodów zgodnej ze wskazaniem wynikającym z art. 7 i 410 kpk stanowiło jedynie konsekwencję wydania wyroku o charakterze kasatoryjnym. Jego następstwem będzie bowiem powtórna ocena całego materiału dowodowego.

Odnosząc się natomiast do zarzutu skargi wniesionej przez obrońcę oskarżonego T. J. , to w badanej sprawie nie doszło do naruszenia art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Przepis ten wymaga stwierdzenia, że oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy m.in. w wypadku określonym w art. 79 § 2 k.p.k., czyli wówczas, gdy sąd uzna to za niezbędne ze względu na inne okoliczności utrudniające obronę. W badanej sprawie wobec braku stawienia na rozprawie odwoławczej w dniu 3 marca 2020 r. oskarżonego T. J. oraz jego obrońcy Sąd II instancji po zapoznaniu się z opinią sądowo-psychiatryczną dotyczącą oskarżonego stwierdził, że jego udział nie jest obowiązkowy. Dołączona do skargi karta leczenia szpitalnego, które miało miejsce w dniach 4 grudnia 2018 r. – 8 stycznia 2019 r., dotyczy okresu poprzedzającego wydanie przez Sąd I instancji wyroku uniewinniającego. Z karty wynika, że pacjent został wypisany w stanie ogólnym dobrym, a wobec braku informacji o kolejnych hospitalizacjach oskarżonego, z których można byłoby wnosić o pogorszeniu stanu jego zdrowia, trudno uznać, że po upływie ponad roku od zakończenia szpitalnego stan psychiczny oskarżonego uległ takiemu pogorszeniu, że nie był on w stanie przeprowadzić swojej obrony samodzielnie w sposób rozsądny. Jeśli chodzi o zawarte w karcie informacyjne i nadmienione w skardze stany lękowe oskarżonego, to zwrócić należy uwagę, że zostały one potwierdzone w opinii psychiatrycznej

sporządzonej w badanej sprawie w dniu 14 września 2018 r. Pomimo tego biegli stwierdzili, że jego stan zdrowia pozwala mu na udział w postępowaniu oraz prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny (k. 963 v.).

Odnosząc się do stopnia skomplikowania sprawy, to nie można zgodzić się z twierdzeniem, że badana sprawa ma charakter tak bardzo skomplikowany, że stanowi to okoliczność utrudniającą obronę. Trudności, jakie napotkały w niniejszej sprawie sądy obu instancji dotyczą prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych, a nie zagadnień prawnych. Tego rodzaju trudności w powiązaniu z brakiem stwierdzenia przez sąd po stronie oskarżonego takich właściwości fizycznych, psychicznych, czy intelektualnych, które wpływałyby w sposób negatywny na możliwość osobistej realizacji przez niego prawa do obrony, przemawiają za stwierdzeniem braku wystąpienia w niniejszej sprawie przesłanki z art. 79 § 2 k.p.k., a w konsekwencji braku bezwzględnej podstawy odwoławczej w postępowaniu przed Sądem II instancji.

Podniesione w uzasadnieniu obu skarg dodatkowe argumenty mające podważyć trafność wydanego przez Sąd II instancji zaskarżonego wyroku, jako pozostające poza zakresem zarzutów mogących być przedmiotem rozpoznania w postępowaniu w przedmiocie skargi na wyrok sądu odwoławczego, nie mogły być w niniejszej postępowaniu zbadane.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.